

Az osztályfőnöki órák (közösségi nevelés) helyi tanterve a Varga Katalin Gimnáziumban

Tartalom

I. Bevezetés	2
II. Minimális követelmények:.....	2
III. Értékelés, jutalmazás és fegyelmezés.....	2
1. Az értékelés szempontjai.....	2
2. Az értékelés módszerei:	3
3. A magatartás és a szorgalom osztályzatokkal történő értékelése.....	3
4. Dicséretetek, jutalmak.....	3
5. Fegyelmezés, büntetés.....	4
IV. Fejlesztési területek, nevelési célok az osztályfőnöki órákon.....	5
1. Az erkölcsi nevelés.....	5
2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	5
3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés	5
4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	6
5. A családi életre nevelés	6
6. A testi és lelki egészségre nevelés.....	6
7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....	6
8. Fenntarthatóság, környezettudatosság.....	7
9. Pályaorientáció	7
10. Gazdasági és pénzügyi nevelés	7
11. Médiatudatosságra nevelés.....	7
12. A tanulás tanítása.....	8
V. Alkalmazott módszerek	8
VI. Javasolt témakörök, tartalmak, óraszámok	9
9. évfolyam	9
1. Aktuális témák az évfolyamon:	9
2. A testi és lelki egészségre nevelés	9
3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai	10
10. évfolyam	13
1. Aktuális témák az évfolyamon:	13
2. A testi és lelki egészségre nevelés	13
3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai	13
11. évfolyam	16

1. Aktuális témák az évfolyamon:	16
2. A testi és lelki egészségre nevelés	16
3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai	17
12. évfolyam	20
1. Aktuális témák az évfolyamon:	20
2. A testi és lelki egészségre nevelés	20
3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai	20

I. Bevezetés

Az osztályfőnöki órák célja, hogy az osztály, mint tanulócsoporthoz:

- lehetőleg elégítse ki - az életkori sajátosságából következő - valahová tartozás igényét, a stabilitás, a védettség érzését nyújtva tagjainak.
- töltsön be kiegyensúlyozó szerepet az iskolán kívüli tapasztalatok feldolgozásánál,
- naponta természetes módon megteremtett helyzeteivel legyen terepe az együttműködés és versengés gyakorlásának, a kompromisszum készség kialakulásának, a mindennapi konfliktusok kezelésének,
- adjon ezzel lehetőséget és erőforrást a személyiség fejlődéséhez,
- nyújtson élményt abban, hogy a tanulók fejlődő személyiségüket mások javára kamatoztathassák.

II. Minimális követelmények:

- Az osztály hatékonyan működjön mint szervezeti egység, az önszerveződés elemei jelenjenek meg és jó irányba hassanak.
- Az egyes tanulók lehetőség szerint érezzék meg és értékeljék a csoport védő és kontroll szerepét.
- Az osztályfőnök legyen mértékadó személyiség, töltsön be személyre szóló gondoskodó szerepet, adjon mintát egy lehetséges felnőtt magatartásra, biztosítsa a normális munkamenetet optimális ellenőrző és számon kérő adminisztratív munkával.

III.Értékelés, jutalmazás és fegyelmezés

(A Varga Katalin Gimnázium Nevelési programja és Házi rendje alapján)

1. Az értékelés szempontjai

Az egyes tanulóknál:

- az önállóság, az akarat, a beilleszkedési képességek, a jellem, a tehetség alakulásának iránya és üteme,
- a köteleességek teljesítésének és a jogok gyakorlásának minősége,
- aktuális problémák jelentkezése és megoldása;

A csoportnál:

- a csoportszerkezet alakulása,
- csoportszabályok megléte, működése, változása,
- a kötelező s vállalt közös munkák megoldásának minősége

2. Az értékelés módszerei:

- a magatartás és szorgalom jegyek osztályzatokkal történő értékelése,
- a jutalmazás és elmarasztalás kidolgozott rendszere,
- egyéni beszélgetések, vélemény nyilvánítása
- az osztály- és iskolaközösség szóbeli érékelő módjai,
- tanárok, szülők szóbeli értékelő reagálásai a napi eseményekre és a hosszabb távú folyamatokra.

3. A magatartás és a szorgalom osztályzatokkal történő értékelése

A Varga Katalin Gimnáziumban az osztályfőnök tesz javaslatot az osztályzatra, az osztályban tanító tanárok véleménye, valamint a dicséretes és elmarasztalások számának figyelembevételével. Az osztályban tanító tanárok vitás helyzetben szavazással (egyszerű többség) döntenek az osztályozó értekezleten.

A tanulók magatartásának minősítése:

A jegyet a tanulóra leginkább jellemző kategória alapján kell meghatározni.

- Példás (5): iskolai kötelezettségeinek maradéktalanul eleget tesz
- Jó (4): iskolai kötelezettségeinek nem tesz maradéktalanul eleget, van olyan szaktanár, aki panaszkodik tanórai magatartására; osztályfőnöki figyelmeztetése van
- Változó (3): iskolai kötelezettségeit gyakran megszegi; igazgatói figyelmeztetése van
- Rossz (2): iskolai fegyelmi eljárás van folyamatban ellene; súlyos fegyelmi vétséget követett el

A tanulók szorgalmának minősítése:

A jegyet a tanulóra leginkább jellemző kategória alapján kell meghatározni.

- Példás (5): ha a tanítási órákra való felkészülése kifogástalan, tanórákon aktív
- Jó (4): ha iskolai munkáját teljesíti, vállalt feladatait elvégzi
- Változó (3): ha iskolai munkájában csak időnként tanúsít törekvést, kötelességét csak ismételt figyelmeztetés után teljesíti
- Hanyag (2): ha képességéhez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében. Kötelességét gyakran elmulasztja, munkájában megbízhatatlan. Valamely tantárgyból a minimális követelményeket sem teljesíti

Megjegyzés: Ha valakit félévkor/év végén bármilyen tárgyból elégséggel zárt le egy szaktanár, a szorgalma maximum „jó” lehet, ha több elégséges is van, akkor inkább „változó”-t javasolunk a szorgalmára.

4. Dicséretes, jutalmak

A jutalmazás elvei:

- kiemelkedő tanulmányi munka;
- példamutató magatartás;
- közösségi tevékenység;
- társadalmi- és közhasznú munka;
- versenyen elért eredmény;
- egymás segítése, stb.

A jutalmazást javasolhatják: nevelőtestület, igazgató, igazgatóhelyettes, osztályfőnök, szaktanár, diákönkormányzatot segítő tanár, iskola dolgozói, diákközösségek.

A jutalmazás, dicséret tényét a KRÉTA naplóban dokumentálja az szaktanár, osztályfőnök, igazgatóhelyettes, igazgató.

A dicséret, jutalmazás formái:

- Szaktanári dicséret, tantárgyi dicséret (félév, illetve tanév végén)
- Osztályfőnöki dicséret
- Igazgatói dicséret
- Általános dicséret (tanév végén)
- Oklevél (osztályfőnöki döntés alapján)
- Könyvjutalom (osztályfőnöki döntés alapján)
- Varga Katalin Gimnáziumért Emlékplakett
- Az iskola képviselete
- Felterjesztések intézményen kívüli díjakra, jutalmakra

5. Fegyelmezés, büntetés

A fegyelmi intézkedések fokozatai:

- szaktanári (figyelmeztetés, intés, megrovás),
- osztályfőnöki (figyelmeztetés, intés, megrovás),
- igazgatóhelyettesi (figyelmeztetés, intés, megrovás),
- igazgatói (figyelmeztetés, intés, megrovás, szigorú megrovás),
- nevelőtestületi (figyelmeztetés, intés, megrovás),
- fegyelmi eljárás lefolytatását megelőző egyeztető eljárás (a továbbiakban: egyeztető eljárás),
- fegyelmi eljárás.

Az egyeztető eljárás és a fegyelmi eljárás lefolytatásának szabályait a Varga Katalin Gimnázium Házirendje tartalmazza.

IV. Fejlesztési területek, nevelési célok az osztályfőnöki órákon

(A Nemzeti alaptanterv alapján)

1. Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelmétől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtátsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

5. A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

6. A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

9. Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

10. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

11. Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékkel gazdag megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

12.A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

V. Alkalmazott módszerek

A hagyományos módszerek mellett javasolt:

- a kooperatív technikákra épülő tanórák számának növelése,
- kortársoktatatók bevonása,
- drámajátékok,
- projektfeladatok beépítése az osztályfőnöki órák menetébe.

VI. Javasolt témakörök, tartalmak, óraszámok

9. évfolyam

Óraszám: évi 36 óra, heti: I óra

Az órákat a következő módon javasoljuk felhasználni:

Aktuális eseményekhez kapcsolódó órák: 10 óra (Ezeket az órákat be kell illeszteni a szabadon választott témák közé!)

Egészségnevelés: 10 óra

Szabadon választott témák: 16 óra

1. Aktuális témák az évfolyamon:

- Vargások lettünk (ismerkedés egymással, a gimnázium névadójával, az iskola hagyományai, ünnepeivel, a gimnáziumi képzés rendszerével stb.),
- az iskolai életünket szabályozó dokumentumok (Házirend, Tiltott szerek használatáról szóló intézményi protokoll, tűz- és balesetvédelem),
- a kötelező közösségi szolgálat teljesítésének lehetőségei,
- félévi végi eredmények értékelése,
- osztálykirándulás előkészítése és értékelése,
- iskolai, nemzeti ünnepek
- ünnepeink osztálykeretben (október 6., karácsony, anyák napja stb.),
- aktuális problémák megbeszélése,
- a tanév értékelése, nyári tervek.

2. A testi és lelki egészségre nevelés

- A serdüléssel járó problémák. tünetek, hangulati változások, stb.
- Az életkor jellemzői: az egyedüllét, a befelé fordulás, a sűrű tartó barátság, a másik nem felé fordulás, a szexualitás.
- A változások fiziológiai és pszichológiai okainak magyarázata.
- A lányok nemi érése. Külső és belső nemi szervek és működésük. A menstruáció élettana, higiéniája. A nőgyógyászati vizsgálatról.
- A fiúk nemi érése. Külső és belső nemi szervek működése, higiéniája.
- Az arcbőr, a test ápolása a serdülőkorban.
- Barátság, szerelem. Az igazi szerelem személyiség mozgósító ereje, pozitív hatása a jellemfejlődésre.
- Az egészséges életmód kialakítása, megfelelő napirend összeállítása.
- Az egészséges táplálkozás alapelvei.
- Törekvés a tanulás, a szórakozás és a pihenés helyes arányaira. A testedzés, a sportolás szerepe a testi fejlődésben. A rendszeres étkezés és alvás fontos egészségügyi követelményei.
- Káros szenvedélyek és azok hatásai (pl. dohányzás, alkohol, drog).
- Legális és illegális drogok. Drog-prevenció.

3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai

Erkölcsei nevelés

- Az erkölcsi nevelés célja a jellemformálás. Ki a jellemes ember?
- Mi a jó? Mi a rossz? Mi alapján döntünk? - Az ismeretek, az érzelmek, az akarat és a lelkiismeret (a belső hang, iránytű) fontossága a döntési folyamatban, a cselekvéseink során.
- Az én, és ennek viszonya önmagához, a másik emberhez, a szűkebb és tágabb közösséghez (családhoz, társadalomhoz, nemzethez, emberiséghez), a természeti és az épített környezethez.
- A család, a szülők, az idősebbek és az én kapcsolata, az én-te relációk.
- Mit jelentenek az életünkben a hagyományok, a törvények?
- Milyen formában jelennek meg a társadalmi elvárások? Hogyan fogalmazódnak meg az értékek és a normák?
- Konkrét megélt tapasztalat (élmény), élethelyzetek elemzése, közös megbeszélése, a tanulságok együttes levonása.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- Ország, haza nemzet.
- Magyar vagyok. Mit jelent számomra a magyarság. a haza? A felmerülő szempontok megbeszélése.
- A hazaszeretet fogalma tudati és érzelmi tartalma.
- Nemzeti hagyományaink, ünnepeink. Iskolai ünnepek, hagyományok.
- Történelmi múltunk megbecsülése. 1000 éve a Kárpát-medencében. A Magyar államiság és kereszténység 1000 éve.
- Iskolánk nemzetközi kapcsolatai.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Az általános iskolából hozott közösségi, diák-önkormányzati tapasztalatok számbavétele.
- Milyen elvárásoknak feleljenek meg a diákönkormányzat tagjai?
- A diákönkormányzat tagjainak jogkörei, feladatai, reszortfelelősök választása.
- Elképzelések az osztály későbbi közösségi életéről. Közös célok megfogalmazása, egymásnak nyújtott segítség a tanulásban.
- Demokrácia az osztályban, az iskolában, közös szabályok alkotása és működtetése.
- A vélemény-nyilvánítás módjai, fórumai, helyes hangneme.
- Bekapcsolódás az iskola közösségi életébe.
- Az egyén és a közösség együttműködéséhez szükséges szabályok ismertetése, szerepük tisztázása, (erkölcs, jog, törvények, szabályok, házirend).
- Illemszabályok, a társas érintkezésben (köszönési formák, bemutatkozás, megszólítás, stb.)
- Az egyéni és közösségi érdek összefüggései, az érdekek helyes képviselése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Személyiségfejlődés. Személyiség típusok.
- Mennyire ismerjük egymást és magunkat?
- Hogyan látom önmagamot, milyennek látnak mások?
- Helyes önértékelés, önkritika, egészséges énkép.
- Erényeink felismerése, erősítése, a kiküszöbölendő hibák korrigálása, önmagunk elfogadása, és elfogadtatása.
- A serdülő saját „én”- képének keresése.

A családi életre nevelés

- Ismerkedés, barátság, együttjárás.
- A harmonikus társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges tulajdonságok, képességek (kedvesség, figyelmesség, udvariasság, kímélet, tisztelet, tapintat, humor, tolerancia, empátia, segítőkészség).
- Az önismeret fontossága a társas kapcsolatok kialakításában, egészséges önérvényesítés (mások szempontjait is figyelembe vevő viselkedés).
- Az együttműködés készsége és képessége.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- Mi az önkéntesség?
- Az ötven órás közösségi szolgálat teljesítésének lehetőségei a Vargában.
- A közösségi szolgálat formájának kiválasztása. Jelentkezés a szolgálatra.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A környezetvédelem fontossága életünkben.
- Személyes felelősségünk környezetünkért. Ki mit tehet a környezet megóvása érdekében?
- Megemlékezés a Föld, a Víz, a Levegő Világnapjáról.
- Az iskola és környéke tisztaságának megőrzése.
- Az osztályterem esztétikus díszítése, rendjének megőrzése.

Pályaorientáció

- Ki milyen pályára készül az érettségi után?
- A jövőbeli munkaterülettel, munkakörrel kapcsolatos elvárások.
- A munkakör betöltésének feltételei.
- Alkalmazotti és vállalkozói minőségben végzett munka.
- A választott pálya követelményeinek összevetése a saját személyiségjegyekkel

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- Iránytű a gazdasághoz: gazdasági alapfogalmak ismerete: piac, piacgazdálkodás, pénz, mibenléte, története, pénzpiac, jövedelem, vagyon, befektetés, stb.
- A piacgazdaság szereplői: háztartások - vállalatok — állam.
- Tudatos és aktív állampolgári magatartás.
- Fogyasztóvédelem.

Médiatudatosságra nevelés

- A mai diákok és a média viszonya. Mi indokolja a téma fontosságát? Milyen problémákat látnak maguk a diákok, mire kell odafigyelniük?
- Mit jelent a „médiatudatosság” fogalom?
- A média-analfabetizmus veszélyei a XXI. században.
- Elmélyült és felszínes ismeretszerzés.
- A média manipulálhatósága, a média az én életemben
- Médiaértés és kritikus, szelektív médiafogyasztás.

A tanulás tanítása

- Az eredményes tanulás módszerei a középiskolában.
- Ki hogyan tanul? Az eredményes tanulás feltételei: akaraterő, figyelemösszpontosítás, rendszeresség, önismeret. A külső körülmények fontossága.
- A tehetség és a szorgalom kapcsolata. Adottságok, képességek.
- A szabatos beszéd, a helyes írásmód, a gyors, hibátlan olvasás, folyamatos fejlesztésének fontossága.
- Az egyes tantárgyak sajátos tanulási módszerei egyénre szabottan.
- Tanórai fegyelem és aktivitás.
- Lexikonok, szótárak, bibliográfiák használata.
- Diákkörök, tehetséggondozás, hátránykompenzálás — felzárkóztatás. Tanulmányi versenyek.
- Tanulás a tanítási órán kívül. A szépirodalom, tv, rádió, újságok, folyóiratok, szakkönyvek, kiállítások, Internet szerepe a tananyag elmélyítésében, az új ismeretek szerzésében.
- Aktív pihenés. Pihenést jelentő tevékenységek, passzív pihenés, semmittevés.
- A szabadidő helyes felhasználása.

10. évfolyam

Óraszám: évi 36 óra, heti: I óra

Az órákat a következő módon javasoljuk felhasználni:

Aktuális eseményekhez kapcsolódó órák: 10 óra (Ezeket az órákat be kell illeszteni a szabadon választott témák közé!)

Egészségnevelés: 10 óra

Szabadon választott témák: 16 óra

1. Aktuális témák az évfolyamon:

- Az emelt szint választás előkészítése.
- Az iskolai életünket szabályozó dokumentumok felelevenítése (Házirend, tűz- és balesetvédelem stb.).
- Félévi eredmények értékelése.
- Osztálykirándulás előkészítése és értékelése.
- Ünnepeink (október 6., karácsony stb.)
- Aktuális problémák megbeszélése.
- A tanév értékelése, nyári tervek.

2. A testi és lelki egészségre nevelés

- A virágnak megtiltani nem lehet..." A fiatalok nemi élete. Szerelem, szexualitás.
- Fogamzásgátlás. Abortusz. Optimális családtervezés.
- Káros szenvedélyek: a drogról.
- Mielőtt... – Drog-prevenációs program.
- Káros szenvedélyek: az alkoholizmusról.
- A sport és az egészséges életmód kialakításának fontossága.

3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmi

Erkölcsei nevelés

- Az erkölcs szerepe a mindennapokban: párkapcsolatokban, a barátságban, a szerelemben, a szexualitásban.
- A munka, a kötelesség, a felelősség, a lelkiismeret, az igaz szó, a hazaszeretet értelmezése.
- Aktív cselekvés, az erkölcsi jó saját élményű tanulása az iskolai élet, a tanulás, a tanórán kívüli foglalkozások, a szabadidős tevékenységek során. A sportversenyek edzik az akaratot és kitartásra nevelnek, a csapatjátékok pedig segítenek megélni a szolidaritás és az önös érdekről való önkéntes, örömteli lemondás felemelő érzését, stb.
- Konkrét megélt tapasztalat (élmény), élethelyzetek elemzése, közös megbeszélése, a tanulságok együttes levonása.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A magyar kultúra és az európai kultúra kapcsolata. Nyitottság, megértés a különböző kultúrák iránt.
- Magyarok a határon túl.
- Kisebbségek Magyarországon.
- Kisebbségek szűkebb lakókörzetünkben Tolerancia a más nemzetekhez, nemzetiségekhez tártozókkal szemben.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Magyarország és az Európai Unió kapcsolata.
- A civil társadalom kialakulása. Az emberek egyenlőségének elismerése, a faji, vallási, és etnikai különbségek elfogadása, az előítéletek tudatosítása, leküzdése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeretnek és az egymás megismerésének jelentősége a közösség fejlődése szempontjából. Az önismeret fontos segítője az emelt szintű tárgyak megválasztásának.
- Az önfejlesztés igénye és módjai.
- Eszményképek és szerepük az önnevelésben.
- Felelősségvállalás saját személyiségünk alakulásáért. Szándék, kitartás és céltudatosság az önfejlesztésben.
- Az iskolán és a családon kívüli kötődések (pl. sportegyesület, pop együttes, vallási közösségek stb.)
- Az ifjúsági szubkultúra hatásai: divat, beszédstílus, szabadidős programok, szokások, viselkedési formák.

A családi életre nevelés

- A család, mint az egyén elsődleges mikroközössége.
- A család szükségessége. A család történelmileg kialakult funkciói.
- Az életminőség egyik fontos tényezője a család. Hogyan képzelem el jövőbeli családomat?
- Konfliktusok a családban, ezek kezelésének, feloldásának lehetőségei.
- A serdülő sajátos helyzete a családban, felelőssége a családi élet légköréért.
- A csonka család problémái, kapcsolattartás a külön élő szülőkkel.
- Távol a családtól — élet a kollégiumban.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- Nyitottság, a hátrányos helyzetű rétegek ügye iránt. Érdeklődés, fogékonyság a társadalom jelenségei, problémái iránt.
- A kötelező közösségi szolgálat folyamatos teljesítése, élménybeszámoló.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- Környezetkímélő magatartás. Környezetünk harmóniájának megóvása, iskolánk, lakókörnyezetünk védelme.
- Környezettudatos magatartás a különböző helyzetekben, pl. kiránduláson.
- A közlekedési szabályok ismereteinek, betartásának fontossága (gyalogos, kerékpáros).
- A leggyakrabban előforduló és kárt okozó közlekedési szabálysértések, a „diszkóbalesetek”.

Pályaorientáció

- Az egyéni képességek fejlesztésének módjai, fontossága a pályaválasztásban, az emelt szintű tantárgyak választásában.
- Pályaválasztási szándék és a munkaerő-piaci szükségletek.
- Tájékozódás a tanulók pályaeérdeklődéséről: Nincs még elképzelése, van elképzelése, de irreális, reális elképzelés.
- Szülők, régi diákok bemutatnak egy-egy pályát.
- Látogatás a pályaválasztási intézetben.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- Élethosszig tartó öngondoskodás, tudatos pénzügyi döntések megalapozása.
- Társadalmi-gazdasági felelősségvállalás.
- Gazdasági és pénzügyi tervezés fontossága, tartalma, életvezetés.
- A tőzsde működése.
- A bankok működése.

Médiatudatosságra nevelés

- Mit jelent a kritikus nézői magatartás?
- Ki, milyen oldalakat preferál, miért?
- A tanuló képes legyen tudatosan megindokolni, hogy miért kedveli az általa preferált médiatartalmakat.
- Internethasználattal kapcsolatos szokások, azok veszélyei. A felmerülő szempontok megbeszélése.
- Az internet pozitívumai, előnyei. Ki mire használja az internetet?

A tanulás tanítása

- Az élethosszig tartó tanulás. Az állandó képzés és önképzés igényének kialakítása önmagunkban.
- Az iskolai tanulásban szerzett tapasztalatok elemzése, a folyamatos önképzés, ennek szembesítése a tanárok és az osztálytársak véleményével.

11. évfolyam

Óraszám: évi 36 óra, heti: I óra

Az órákat a következő módon javasoljuk felhasználni:

Aktuális eseményekhez kapcsolódó órák: 10 óra (Ezeket az órákat be kell illeszteni a szabadon választott témák közé!)

Egészségnevelés: 10 óra

Szabadon választott témák: 16 óra

1. Aktuális témák az évfolyamon:

- Az október 23-i ünnepség (D osztály), a 12.-esek búcsúztatója (B osztály).
- Az iskolai életünket szabályozó dokumentumok felelevenítése (Házirend, tűz- és balesetvédelem stb.).
- Félévi eredmények értékelése.
- Osztálykirándulás előkészítése és értékelése.
- Ünnepeink (október 6., karácsony stb.)
- Aktuális problémák megbeszélése.
- A tanév értékelése, nyári tervek.

2. A testi és lelki egészségre nevelés

- Barátság, szerelem, szexualitás. A fiatalok nemi élete, a nemi élet higiénéje.
- Szexuális úton terjedő betegségek. Okok, tünetek, következmények, terjedés, kezelés.
- Az AIDS.
- A fogamzás csodája, biológiája.
- Szemtől-szemben a rákkal. A rák jellemzése, tünetei, a feltételezett okokról. A daganatok lélektani hatása.
- Életünk és a stressz. Kiút, orvoslás, megoldások.
- Ne dobd el az életed! Az önpusztítás ragálya, az öngyilkosság.
- Eltérés a szokásostól. Táplálkozási anomáliák: anorexia, bulémia.
- A XX. század járványa, a szívinfarktus. Okai, a megelőzés lehetőségei. Miért veszélyes a fiatalkori magas vérnyomás?
- A legális és illegális drogok, valamint ezek veszélyei.
- Emberismeret, empátiakészség, figyelem, tapintat, alkalmazkodási képesség, rugalmasság, belső stabilitás.
- Az önálló döntés képessége, a lehetőségek mérlegelése, személyes felelősségvállalás.
- Érzelmi jelenlét mindenben, ami velünk történik., pozitív és negatív élmények feldolgozásának képessége.
- Saját magunk tisztelete, egyéniségünk vállalása.
- Az emberi kapcsolatok értéként való elfogadása, érzékenység az emberi gesztusok iránt.
- A lelki kiegyensúlyozottságot veszélyeztető tényezőkkel szembeni tudatos védekezés.

3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai

Erkölcsei nevelés

- Iskola és társadalom. A társadalmi együttélés szabályai. Hogyan jönnek létre ezek a szabályok?
- A család és az iskola által közvetített erkölcsi normák érvényesülése a gyakorlatban.
- A tanultakkal ellentmondásos tapasztalatok átélése, megítélése, különféle helyzetekben és környezetben.
- Konkrét megélt tapasztalat (élmény), élethelyzetek elemzése, közös megbeszélése, a tanulságok együttes levonása.
- A kortárs közösségek szerepe a pozitív identitás egyénben történő kialakításában, mely segíti az egyénnek a saját csoportjához való tartozását.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- Hazaszeretet — patriotizmus - nacionalizmus, sovinizmus.
- A nemzeti múlt kötelez. A magyar történelem hőseinek példamutatása az utókor számára.
- Magyarság és a kereszténység. Művészeti kincseink.
- Anyanyelvem szépsége, megbecsülése.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Önálló véleményformálás és kifejtés, vélemények, érvek, kifejtése, megvédése.
- Vitakultúra, érdekérvényesítés, érdekképviselet, kompromisszumkészség, tolerancia.
- Sikerélmény, kudarcélmény. A valóságos és vélt csalódások forrásai, szinterei.
- Családi, magánéleti konfliktusok. A sikerélmény fontossága, a kudarcok elviselése. A kitartás, a bizalom, az optimizmus szerepe az akadályok leküzdésében.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Ösztönzés, az egyéni képességek sokoldalú kipróbálására és fejlesztésére.
- Bekapcsolódás a tanulmányi- és sportversenyekbe, részvétel egyéb vetélkedőkön.
- Az iskola fiatalabb tanulóival szembeni felelősségérzet, példamutatás.
- A helyes önismeretre alapozott törekvés a saját testi, lelki és társas szükségletek mértéktartó és harmonikus kielégítésére, a személyiség folyamatos karbantartására.
- Pozitív-negatív, reális-irreális énkép.
- Optimizmus, életöröm. - A derűs életszemlélet jelentősége, hatása az életvitelre.
- Kialakulásának személyiség-lélektani feltételei: az idegrendszer teherbíró képessége, intellektuális adottságok, érzelmi, indulati kiegyensúlyozottság, humorérzék, önbizalom, akarat erő, közösségi szellem stb.

A családi életre nevelés

- Házasságkötés, felelősségvállalás egymásért és az utódokért. A házastársak egyenlő jogai és kötelességei. A szülők felelőssége a gyermek gondozásában és nevelésében.
- Jó és rossz hagyományok a családi nevelésben.
- A mai szülők helyzete.
- Hivatás, közélet, családi élet, és önművelés összeegyeztetése. Tudatos felkészülés a szülői szerepre.
- Milyen szülő szeretnék lenni?

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A kötelező közösségi szolgálat teljesítésének befejezése. Portfólió összeállítása, élménybeszámoló az osztály előtt.
- Értékelés. Mennyiben változtatott meg a szolgálat teljesítése?

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A környezetvédelem — a társadalom, az ember védelme.
- Hulladékprobléma, zajártalom. Intézkedések, az ellenük való védekezésről.
- A környezetvédelem általános és közvetlenül ránk háruló feladatai pl. szelektív hulladékgyűjtés.
- Az egész emberiséget érintő un. globális problémák, és az ezek leküzdésére tett kísérletek.
- A nemzetközi összefogás a környezetvédelemre.

Pályaorientáció

- Felkészülés a munkába állásra: az iskolai tanulásban szerzett tapasztalatok elemzése, folyamatos önértékelés, ennek szembesítése a tanárok és az osztály véleményével.
- Álláskeresés, munkába állás, bemutatkozás, kapcsolat az idősebb kollégákkal.
- Kulturált viselkedés szabályai a munkahelyen.
- Etikus vállalkozói magatartás.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- Költségvetési szervek és azok működése.
- Kamara feladatai.
- Kft.-k, részvénytársaságok, alapítványok, egyesületek.
- Munkavállalói és vállalkozási alapismeretek.

Médiatudatosságra nevelés

- A médiatudatosság főbb ismérvei.
- A valós tények és a fikció megkülönböztetésének képessége
- A valóság ábrázolása különböző szintjeinek felismerése.
- Egyre többet tud a tévéműsorok, a videó- és számítógépes játékok, a filmek, az interaktív rendszerek és weboldalak működési mechanizmusáról ezek gyártásának és terjesztésének módjáról és céljáról.
- Meg tudjuk különböztetni a valódi riportot a fizetett tartalmaktól?

A tanulás tanítása

- Kudarcok a tanulásban, a kudarcok elviselése, okainak keresése, a saját felelősség belátása, a kudarcok tanulságának hasznosítása az önnevelésben.
- Az egészséges önbizalom. Ambíció, céltudatosság.
- Az egészséges rivalizálás, és a kíméletlen törtetés.
- Teljesítmény az iskolában, az iskolán kívül, vizsgán, versenyen.
- Fegyelem a tanulásban.
- A fegyelmezetlenség káros hatásai a tanulásra, munkára és az egymás közti kapcsolatokra.
- A diákélet, mint a felnőtt életre készülési időszak.

12. évfolyam

Óraszám: évi 32 óra, heti: I óra

Az órákat a következő módon javasoljuk felhasználni:

Aktuális eseményekhez kapcsolódó órák: 10 óra (Ezeket az órákat be kell illeszteni a szabadon választott témák közé!)

Egészségnevelés: 10 óra

Szabadon választott témák: 12 óra

1. Aktuális témák az évfolyamon:

- A szalagavató tánc megtanulása, tablókészítés, búcsú az iskolától, a tanároktól, stb.
- Érettségire jelentkezés, a jelentkezési lapok kitöltése.
- OKTV-n való részvétel, felkészülés az érettségire, felvételire.
- Az iskolai életünket szabályozó dokumentumok felelevenítése (Házirend, tűz- és balesetvédelem stb.).
- Félévi eredmények értékelése.
- Osztálykirándulás előkészítése és értékelése.
- Ünnepeink (október 6., karácsony stb.)
- Aktuális problémák megbeszélése.
- A tanév értékelése, nyári tervek.

2. A testi és lelki egészségre nevelés

- A családtervezés intézménye. Az optimális családtervezés.
- A szeretetteljes fogamzás. A magzat fejlődéséről, a várandóságról, a szülésről.
- Az emlő önvizsgálata. A rákszűrés fontossága.
- A here önvizsgálata. A férfi nemi szervek betegségei.
- Korunk népbetegsége: a csontritkulás. Tünetek, formái, kezelés, megelőzés.
- Adj vért, életet adsz! A véradás fontossága, kivitelezése.

3. A szabadon választható témák lehetséges tartalmai

Erkölcsei nevelés

- Mi a különbség a pillanatnyi érdekek és a tényleges értékek között?
- Az emberi szabadság és a felelősség kapcsolata.
- A mai modern világ erkölcsi problémái: környezetvédelem, az emberi méltóság kérdése, a beteg vagy sérült (fogyatékos) emberhez fűződő viszony, a bűnözés és a bűnöző ember megítélése, a „más” interpretálása és elfogadása, eutanázia, abortusz, a társadalmi együttélés, a nemzeti érzület és önbecsülés, az uniós létezés velejárói, stb.
- Mit lehet tenni és mit nem a mai magyar társadalom normái és törvényei szerint?

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- Hazánk jelenlegi állapota és jövője. A rendszerváltás óta eltelt időszak tapasztalatai. Gazdasági változások, privatizáció, munkanélküliség. Hogyan élem meg mindezt?
- Személyes felelősségem a magyarság jövőjéért.
- A múlt megbecsülése és a jövőbe vetett hit.
- A honvédelem szerepe. Az egyén felelőssége a haza védelmében. A polgári szolgálat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Pluralizmus, többpártrendszer, parlamenti demokrácia.
- A demokrácia értéként való elfogadása.
- Az osztálytársadalmi, a helyi réteg (csoport), ill. egyéni érdek összehangolására való készség, képesség.
- Gyermeki jogok, emberi jogok, diákjogok.
- Az egyes ember személyiségi jogainak tisztelete.
- Érdekelismerés, érdekképviselet, érdekvérvényesítés, készség a társulásra, önszerveződésre.
- A kisebbségi vélemény létjogosultságának elismerése.
- Igény az erkölcsös és kulturált politizálásra, vitára.
- A tévedés belátásának készsége, az ésszerű kompromisszumra való alkalmasság. A könszenzuseresés technikái.
- Jelenismeret, felelős állampolgárok nevelése.
- Eligazodás a jelen társadalmában. A nagykorúsággal együtt járó jogok és kötelességek.
- Helytállás a tanulásban, munkában, és egyéb kötelezettségekben

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A tanulók személyiségének legfontosabb jegyei
- A megfelelő továbbtanulási irány kialakításához az önismerettel kapcsolatos tapasztalatok felelevenítése.
- Felelősség önmön személyiségünk, saját sorsunk alakításáért.
- Élettervek, karrier-tervek.
- Hit önmagunk erejében, önbecsülésre törekvés.
- A belső személyi autonómia kialakításának fontossága.

A családi életre nevelés

- Párvalasztás, házasság, családtervezés.
- Tudatos felkészülés a szülői szerepre.
- A családalapítás, gyermekvállalás feltételei: társadalmi érettség, erkölcsi, személyi tényezők megléte.
- A boldog házasság feltételei. A harmonikus társas kapcsolatok létrejöttének feltételei: kedvesség, figyelmesség, empátia, tisztelet stb.
- Szexuális megértés, közös célok, azonos erkölcsi értékrend, világnézet, hasonló műveltség, egymás tisztelete, megbecsülése.
- A nők társadalmi egyenjogúsága.
- A mai magyar család.
- Felkészülés a szülői szerepre.
- A gyermeknevelés célja.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A személyes felelősség felismerésének fontossága, a saját cselekvési tér megtalálása, az egyéni aktivitás körének, intenzitásának felelős eldöntése.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- Az emberiség globális problémái, mint minden egyes embert érintő gondok. A természeti környezet, az ökológiai egyensúly védelme.
- A környezetvédelem aktuális kérdései.
- Tudatos környezetkímélő életmód.

Pályaorientáció

- Tájékozódás a munkaerőpiacon, munkaerő túlkínálat, munkanélküliség.
- Álláskeresési módszerek, technikák, az álláskeresés során követendő viselkedési, magatartási, öltözködési normák.
- Álom és realitás: továbbtanulási irány és a munkaerőpiacon jelentkező igény kapcsolata. Piacképes és nem piacképes tudás.
- Pályázatkészítés gyakorlati kérdései a szakmai önéletrajz összeállításának módszere.
- A munkaviszonnyal kapcsolatos legfontosabb fogalmak megismerése.
- A munkahelyi viselkedés alapvető normái az új környezethez való alkalmazkodás.
- A munkanélküliség problémája.
- Ismerkedés a Munkaügyi Központtal.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- Munkavállalói, vállalkozói ismeretek.
- Aktuális problémák a gazdasági-pénzügyi világban:
- a lakosság eladósodása – növekvő terhek – egyéni és társadalmi problémák,
- nincs megtakarítás – makrogazdasági összefüggések — nincs beruházási forrás,
- dráguló hitelek.

Médiatudatosságra nevelés

- A médiatudatosság főbb ismérvei.
- Legyünk tudatában annak, hogy kereskedelmi üzenetekkel (pl. termékek célzott elhelyezésével) a műsorokon belül is találkozhatunk, sőt, ismerjük is fel ezeket, és a reklámokhoz kritikus hozzáállással viszonyuljunk!
- Legyünk tudatában annak, hogy a hírek és hírszerkesztés mögött is húzódnak gazdasági és egyéb érdekek!
- A média hatalom.
- Számítógépes hálózatok. az Internet szerepe a nemzetközi kapcsolatok alakulásában.

A tanulás tanítása

- Felkészülés az érettségire.
- Az ismereteket rendszerező tanulási módszerek áttekintése. A tanulás tudatos megszervezése.
- Az érettségi vizsga-szabályzat és az iskolai előírások, hagyományok.
- A vizsga rendje. Megállapodás szervezési és formai kérdésekben.
- A vizsga előtti és alatti szorongás, stressz, pszichikus feszültség csökkentésének módszereit.
- Viselkedés és kommunikáció vizsgaszituációban.